

О. О. Поліщук, аспірант

ВРЕГУЛЮВАННЯ ЕТНОПОЛІТИЧНИХ КОНФЛІКТІВ ЯК ФАКТОР НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Етнополітичні конфлікти відбуваються в результаті загострення протиріч між правом нації на самовизначення і принципом непорушності територіальних кордонів конкретної держави. Цього типу конфлікти частіше виникають у недемократичних державах, як правило, де відсутнє чи мало-розвинене громадянське суспільство, непослідовною є етнонаціональна політика. Провокувати етнополітичні конфлікти можуть також зовнішні деструктивні сили. Проблема прогнозування, вирішення та запобігання етнополітичним конфліктам в Україні набула особливої актуальності. Її вирішення є одним із головних чинників гарантування національної безпеки держави. Актуальність цієї проблеми обумовлена тим фактом, що Україна є багатоетнічною за складом. Урегулювання конфліктів у регіонах, які межують з Україною, визначено Законом України «Про основи національної безпеки України» від 19 червня 2003 р. як один із пріоритетів державної політики з питань національної безпеки у зовнішньополітичній сфері [1, с. 21].

Дослідженням етнополітичних конфліктів займалися зарубіжні і вітчизняні науковці. Їх увага зосереджена на визначенні поняття «етнополітичний конфлікт», його типологізації, механізмів урегулювання та попередження. Серед вітчизняних дослідників, які висвітлюють цю проблему у своїх працях, слід відзначити О. Майбороду, Г. Перепелицю, В. Котегоренка, І. Кресіну.

Етнополітичні конфлікти є дуже складним явищем у сучасній політичній практиці. Можливість їх вирішення залежить від багатьох факторів: встановлення причин виникнення, чіткої класифікації, правильної стратегії врегулювання. Ці фактори визначають кінцевий результат. Складність кожного з конфліктів обумовила відсутність універсальної теоретичної моделі врегулювання етнополітичного конфлікту. При вирішенні таких конфліктів необхідно керуватися правовими та політичними методами у поєднанні із заходами державної етнонаціональної політики і міжнародного права. Завдяки політичним механізмам здійснюється пошук згоди між конфліктуючими сторонами за допомогою переговорів та посередницьких процедур [2, с. 365–366].

У міжнародній практиці для врегулювання етнополітичних конфліктів залучаються недержавні посередники, до яких належать громадські організації, рухи, приватні особи. Це зумовлено підвищенням ролі громадянсько-

го суспільства в демократичних державах. Таке посередництво передбачає вплив на громадську свідомість, чого неможливо здійснити залученням лише державних структур. Більшою довірою у конфліктуючих сторін як неупереджені посередники користуються неурядові (громадські) організації чи приватні особи на відміну від прямого державного посередництва [3, с. 94].

При розв'язанні етнополітичних конфліктів доцільніше залучати спільно державні структури і громадські організації. Держава і громадянське суспільство тісно пов'язані між собою. Стосовно України складність полягає нерозвиненістю громадянського суспільства. Потребує значної уваги вирішення проблеми фінансування інституцій громадянського суспільства. Громадські організації не можуть діяти ефективно і неупереджено, оскільки вони залежні від фінансування.

Перспективним є відкриття незалежних аналітичних інститутів для проведення досліджень з урегулювання етнополітичних конфліктів. Вони також могли б здійснювати моніторинг відносин між етнічними групами в Україні, а в разі потреби оперативно повідомляти про появу загрози, її масштаб, причини і можливі шляхи вирішення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про основи національної безпеки України : Закон України від 19 черв. 2003 р. №975-4 // Стратег. панорама. – 2003. – №3–4. – С. 18–25.
2. Правові засади державної етнонаціональної політики України : монографія / І. О. Кресіна, А. А. Коваленко, Л. І. Лойко та ін. ; за ред. І. О. Кресіної. – К. : Логос, 2011. – 400 с.
3. Лебедева М. М. Политическое урегулирование конфликтов : учеб. пособие / М. М. Лебедева. – М. : Аспект Пресс, 1999. – 271 с.